

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

ปัจจุบันแนวโน้มของประชากรโลกได้มีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แม้กระทั่งประเทศไทยเองก็มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากรายงานของสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ถึงอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรจากปี 2533 ซึ่งมีจำนวนประชากร 54.5 ล้านคน ปี 2543 จำนวนประชากรเพิ่มเป็น 60.6 ล้านคน จนกระทั่งปี 2553 ประชากรมีจำนวนเพิ่มสูงถึง 65.4 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553: ออนไลน์) เป็นผลให้ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการขยายตัวเพื่อรองรับความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรมและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับและสนองความต้องการในการอุปโภคบริโภค ซึ่งกิจกรรมข้างต้นที่เป็นไปเพื่อการพัฒนาและสนองความต้องการแล้วนั้นมีผลพลวงตามมาซึ่งสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เช่น มลพิษอากาศ ปัญหาน้ำเน่าเสีย และปัญหาขยะมูลฝอย โดยปัญหาขยะมูลฝอยนั้นถือเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญปัญหาหนึ่งเนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2545 มีปริมาณ 39,225 ตันต่อวัน ปี พ.ศ. 2546 มีปริมาณ 39,240 ตันต่อวัน ปี พ.ศ. 2547 มีปริมาณ 39,956 ตันต่อวัน และ ปี พ.ศ. 2548 มีปริมาณ 39,221 ตันต่อวัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2548: 23-24)

จากกิจกรรมการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นจำเป็นต้องมีของเสียออกมาซึ่งปฏิเสธได้ยากและจากสถานการณ์การเพิ่มขึ้นของขยะมูลฝอยนั้นสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งล้วนแต่สร้างผลเสีย เช่น ปัญหากลิ่นเหม็น ปัญหาแหล่งน้ำเน่าเสียจากขยะที่เป็นอินทรีย์วัตถุ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์นำโรคต่าง ๆ ทำให้ชุมชนขาดความสะอาด สวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย และชุมชนจะต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย (เวชมนต์ แสนโคตร 2550 : 13-14) การที่มนุษย์สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการดำรงชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ก็ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมโดยต้องไม่ทำให้เกิดการเสียสมดุลของระบบนิเวศด้วย หากเกิดมลพิษขึ้นมาแล้วเป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพเดิมอีก (จิระพรรณ สุขศรีงาม, 2529: 35)

กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาอันถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งกระบวนการที่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจะก่อให้เกิดผลคือ สร้างความรู้สึกภูมิใจ ความรับผิดชอบ และความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรม ยังผลให้เกิดความยั่งยืนในกิจกรรมและความร่วมมือในกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชนในอนาคตเพราะ “งานพัฒนาที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมย่อมมิใช่งานพัฒนาที่แท้จริงแต่เป็นการให้บริการแบบสงเคราะห์” (ไพรัตน์ เดชะรินทร์, 2527: 17) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นผลบวกต่อโครงการพัฒนาต่าง ๆ รวมทั้งทำให้

ประชาชนในชนบทมีความสามารถในการพึ่งตนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายในเวลาเดียวกัน (ชไมกาญจน์ อภิภูอำไพ, 2552: 26)

ในชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้นเกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลักอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักนั้นว่าด้วยเรื่องของ การผลิต การบริโภคและการใช้ทรัพยากรประโยชน์โดย “ห่วงโซ่สุดท้ายของระบบเศรษฐกิจคือผู้บริโภค” (สุธี พนาวรร, 2546: 56.) นั้นหมายความว่ายิ่งหน่วยความต้องการในการบริโภคมากเท่าใดหน่วยของการผลิตย่อมต้องสนองต่อความต้องการภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งผลที่ตามมานอกจากสนองความต้องการในการบริโภคแล้วนั้นก็คือผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยที่เกิดจากกระบวนการผลิต การบริโภคและการใช้ทรัพยากรประโยชน์ที่สูงขึ้น ดังนั้น ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดำรัสว่า “เศรษฐกิจแบบค้าขาย ภาษาฝรั่งเขาเรียกว่า Trade economy ไม่ใช่แบบพอเพียง ซึ่ง Self-sufficient economy ถ้าเราทำแบบไทยทำได้ คือ เศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง เราก็อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน” (สมพร เทพสิทธา, 2549: 24) ซึ่งทรงเน้นย้ำให้พึ่งตนเองและดำรงตนภายใต้ความพอเพียงพอ ประมาณ ไม่เบียดเบียนคนอื่น มีเหตุผลในการตัดสินใจในการเลือกบริโภคโดยไม่ตามกระแสนิยมจนสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ดังนั้นหากปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคภายใต้ความพอเพียง พอประมาณและมีเหตุผลในการเลือกปฏิเสธการบริโภคที่อาจจะก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ปัจจัยด้านการผลิตก็ลดลงตามไปด้วยผลพวงเรื่องขยะมูลฝอยก็ลดลงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้เมื่อการบริโภคคงที่ การผลิตก็คงที่

การจัดการขยะมูลฝอยนั้นถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งผลจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธีนั้นจะทำให้เกิดผลกระทบต่างๆ ตามมา เช่น การฝังกลบ ซึ่งในการฝังกลบขยะมูลฝอยนั้นต้องใช้พื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ต้องมีกระบวนการบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากหลุมฝังกลบ การติดตามการรั่วซึมของน้ำชะขยะมูลฝอยนอกพื้นที่และการระบายก๊าซออกจากหลุมฝังกลบ (กรมควบคุมมลพิษ, 2552: 6) นั้นแสดงว่าต้องใช้ต้นทุนในการสร้างระบบค่อนข้างสูงและต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการควบคุมระบบเป็นอย่างมากเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะตามมาภายหลังและวิธีจัดการขยะด้วยกระบวนการเผาไหม้ซึ่งกระบวนการเผาไหม้นั้นต้องเป็นสารที่เผาไหม้ได้ มีค่าความร้อนไม่ต่ำกว่า 4.500 kJ/kg และความชื้นไม่เกิน 40% (กรมควบคุมมลพิษ, 2536: ออนไลน์) เช่นเดียวกับวิธีการฝังกลบ คือ ต้องใช้ต้นทุนในการสร้างเตาเผาสูงและต้องมีผู้เชี่ยวชาญในการคุมระบบ ดังนั้น วิธีการจัดการทางเลือกที่ขีดความสามารถของชุมชนสามารถจัดการขยะมูลฝอยได้ เช่น การรู้จักการหมุนเวียนสิ่งของเหลือทิ้งมาผ่านกระบวนการเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ (Recycle) การปฏิเสธสินค้าหรือของใช้อื่นๆ ที่ทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม (Reject) การลดปริมาณการผลิตโดยการใช้ซ้ำหรือการหาทางเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของสิ่งของให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Reduce) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้และยังสามารถสร้างรายได้จากการนำของเก่าไปขายด้วย

ชุมชนหมู่บ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านที่มีปัญหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย จากการสำรวจและสอบถามจาก สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้ใหญ่บ้านประจำหมู่บ้าน (นายหนูคล้าย พุยกูเวียง นางสมจิตร สีบัว สมาชิกและนายมล นครชัย, 14 ตุลาคม 2554: สัมภาษณ์) พบว่าปัญหาขยะที่เกิดขึ้นยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามารับผิดชอบในการจัดเก็บหรือขนย้าย ดังนั้นชาวบ้านจึงจัดการเองตามวิธีที่เห็นว่าสะดวกสบายโดยการเผากลางแจ้ง การนำไปทิ้งยังบริเวณพื้นที่ว่างดินเขาและการนำไปทิ้งตามข้างถนนนอกหมู่บ้าน

ดังนั้นการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านโคกม่วงจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งและเพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้ศึกษาจึงสนใจการจัดการขยะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ความสำคัญต่อกระบวนการผลิต การบริโภครวมถึงการใช้ทรัพยากรประโยชน์เนื่องจากกระบวนการบริโภคและการใช้ทรัพยากรประโยชน์บางอย่างหากมีความพอเพียงพอประมาณแล้วนั้นกระบวนการผลิตก็ไม่ต้องแสวงหาทรัพยากร วัตถุดิบมาผลิตเพิ่ม ดังนั้น ขยะมูลฝอยก็ไม่เพิ่มปริมาณขึ้นด้วยและเพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงเพิ่มหลักการ 3 R อันได้แก่ Recycle Reject และ Reduce ในการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่ากระบวนการดังกล่าวจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อสำรวจประเภทและปริมาณขยะมูลฝอย
- 1.2.2 เพื่อจัดการขยะมูลฝอยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2.3 เพื่อศึกษาผลของกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

- 1.3.1 หลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน ปริมาณขยะมูลฝอยลดลง
- 1.3.2 หลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน ชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกม่วงมีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยดีขึ้น
- 1.3.3 หลังดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน ชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกม่วงมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยดีขึ้น

1.4 ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ทราบถึงประเภทและปริมาณของขยะมูลฝอย สามารถจัดการขยะมูลฝอยให้ลดปริมาณลงได้และทราบผลของกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันได้แก่ ความรู้ การปฏิบัติในการมีส่วนร่วมและปริมาณขยะก่อนและหลังดำเนินการโดยความรู้ในการจัดการขยะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยใช้หลักความพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผลในการตัดสินใจในการใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและเกิดของเสียจากกระบวนการผลิตและบริโภคน้อยที่สุดซึ่งจะนำมาสู่ภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่สังคมในด้านการจัดการขยะ และจากกระบวนการดังกล่าวหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยได้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อทราบผลของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งมีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ

ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน ดังนี้

- 1.1 ศึกษาแนวคิดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 ศึกษาแนวคิดหลักของกระบวนการมีส่วนร่วม
- 1.3 ศึกษาแนวคิดของหลักของเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก 3 ประการ คือ การผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรประโยชน์
- 1.4 ศึกษาวิถีกระบวนการจัดการขยะในรูปแบบที่สามารถลดต้นทุนการกำจัดและนำกลับมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยหลักการ 3 R คือ Recycle Reject และ Reduce
- 1.5 ศึกษาระดับความรู้และผลของกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลของกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน

2. ขอบเขตด้านข้อมูล

2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเจาะจงโดยเลือกหมู่บ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนซึ่งมีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 249 ครัวเรือน โดยใช้ครัวเรือนละ 1 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 75 คน โดยคำนวณได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นร้อยละ 30% ของขนาดประชากร (Krejcie and Morgan, 1970: ออนไลน์) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นและเลือกกลุ่มตัวอย่างของชั้นโดยความสมัครใจหรือจิตอาสา ดังนี้

2.2.1 ประชากร (Population) ที่ทำการศึกษาทั้งหมด 249 หลังคาเรือน ประกอบไปด้วย

2.2.1.1 พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 20 คน

2.2.1.2 กลุ่ม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 20 คน

2.2.1.3 สมาชิกเกษตรหมู่บ้านจำนวน 4 คน

2.2.1.4 ผู้ประกอบการร้านค้าจำนวน 6 คน

2.2.1.5 ร้านรับซื้อของเก่าประจำหมู่บ้านจำนวน 1 คน

2.2.1.6 ชาวบ้านทั่วไป จำนวน 198 คน จาก 198 ครัวเรือน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample Group) ที่ทำการศึกษาจำนวน 75 คน ประกอบไปด้วย

2.2.2.1 พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 คน

2.2.2.2 กลุ่ม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน 6 คน

2.2.2.3 สมาชิกเกษตรหมู่บ้านจำนวน 1 คน

2.2.2.4 ผู้ประกอบการร้านค้าจำนวน 2 คน

2.2.2.5 ร้านรับซื้อของเก่าประจำหมู่บ้านจำนวน 1 คน

2.2.2.6 ชาวบ้านทั่วไป จำนวน 59 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เรื่อง กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน บ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู รวมทั้งหมด จำนวน 75 คน

2.3 ระยะเวลาในการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาและสำรวจตั้งแต่เดือน มกราคม 2555 – กรกฎาคม 2556

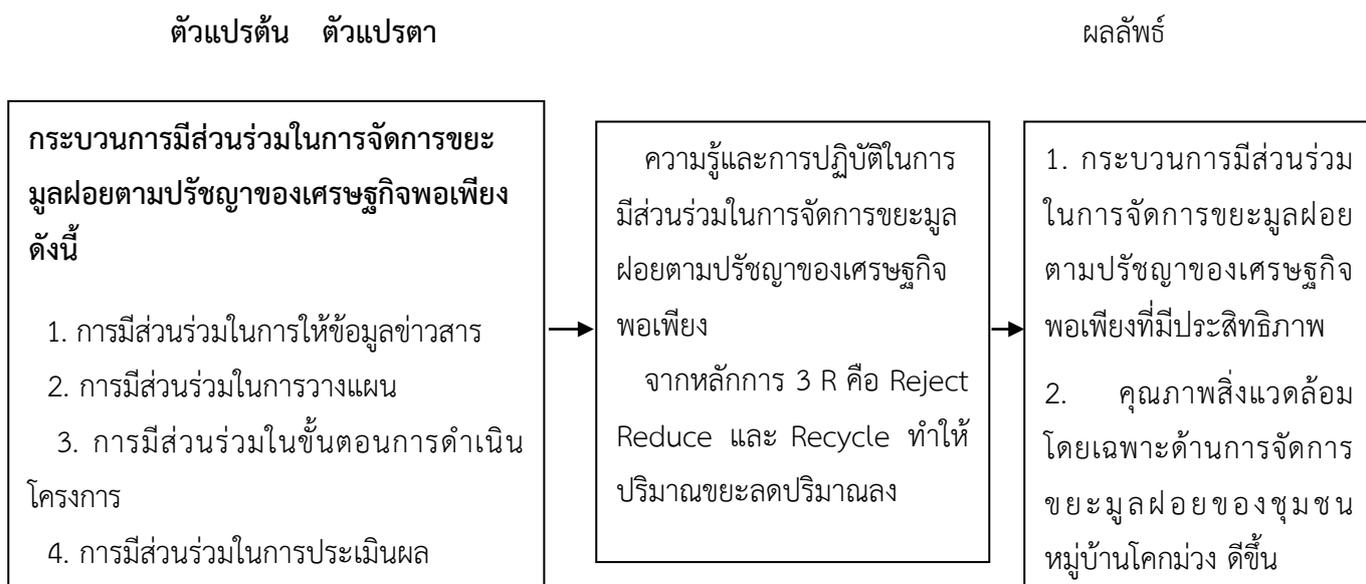
2.4 ตัวแปรที่ศึกษา

2.4.1 ตัวแปรอิสระ คือ กระบวนการมีส่วนร่วมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน

2.4.2 ตัวแปรตาม คือ ความรู้ การปฏิบัติในการมีส่วนร่วมและปริมาณขยะที่ลดลง

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ที่เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงโดยดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีของการมีส่วนร่วมบวกกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเงื่อนไขของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ว่าด้วยเรื่องของการผลิต การบริโภคและการใช้ทรัพยากรประโยชน์เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนหมู่บ้านโคกม่วง ตำบลโคกม่วง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ไว้ดังนี้

1.7.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) หมายถึง การที่ชุมชนหรือองค์กรเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยภายในชุมชน เพื่อให้ไปสู่แนวทางในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

1.7.2 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน หมายถึง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.7.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การใช้เงื่อนไขความรู้ คุณธรรมมาสร้างกรอบแนวคิดกระบวนการคิดแบบใหม่เพื่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิต การบริโภคและการใช้ทรัพยากรประโยชน์ตามลักษณะของความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งในความหมายการวิจัยครั้งนี้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดการขยะมูลฝอยโดยการนำมาเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานใหม่ และการนำมาประยุกต์ให้สามารถเป็นของใช้ในครัวเรือนเพื่อลดการสั่งซื้อที่ไม่จำเป็นและเป็นการลดขยะมูลฝอยด้วย

1.7.4 ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว เช่น เศษอาหาร เศษแก้ว เศษพลาสติก สังกะสี เหล็ก อลูมิเนียม เศษรองเท้า และเศษวัสดุที่เหลือทิ้งจากครัวเรือน

1.7.5 ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจดจำ รู้ข้อเท็จจริง เข้าใจในประเด็นของปัญหา หรือเนื้อหา ดังนี้

1.7.5.1 สภาพปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอย

1.7.5.2 ผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอย

1.7.5.3 หลักการจัดการขยะมูลฝอยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.7.6 Recycle คือ การรู้จักการหมุนเวียนสิ่งของเหลือทิ้งมาผ่านกระบวนการเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ เช่น ขยะมูลฝอยจำพวกขวดแก้ว ขวดพลาสติก เหล็ก อลูมิเนียมสามารถนำขายกับผู้ประกอบการรับซื้อของเก่าได้

1.7.7 Reject คือ การปฏิเสธสินค้าหรือของใช้อื่นๆ ที่ทำลายทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและยากต่อการทำลาย เช่น การซื้อข้าวกล่องหก 1 คน ซื้อข้าว 1 กล่อง สิ่งที่ได้มา คือ กล่องข้าวที่เป็นโฟมหรือพลาสติก 1 กล่อง ซ้อน 1 อัน ถูสำหรับใส่กล่องข้าว 1 ถู รวมขยะมูลฝอยที่จะเกิดทั้งหมด 3 ชิ้น ดังนั้นการปฏิเสธที่จะไม่ให้เกิดขยะตามมา คือ เลือกร้านที่ร้านอาหารแห่งนั้นเลยหรืออาจจะหาภาชนะอื่นมาใส่แทน เช่น ปิ่นโตหรือกล่องใส่อาหารอื่นๆ และการใช้ผลิตภัณฑ์ปราบศัตรูพืชที่เป็นอันตรายทั้งต่อสัตว์ที่มีโทษและมีประโยชน์ในเวลาเดียวกันที่สำคัญยังทำลายสุขภาพของผู้ใช้และก่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะไหลลงสู่แหล่งน้ำ ลงสู่พื้นดิน เกิดการตกค้าง สะสมและบรรจุภัณฑ์ซึ่งยากต่อการกำจัด ดังนั้นการปฏิเสธโดยการใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถทดแทนได้ เช่น น้ำหมักชีวภาพที่ใช้กำจัดแมลงหรือวัชพืชต่างๆ เป็นต้น

1.7.8 Reduce คือ การลดปริมาณการผลิตโดยใช้ซ้ำหรือการหาทางเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งานของสิ่งของให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้กระดาษ A4 ทั้ง 2 หน้า การนำเศษอาหารมาทำปุ๋ยหมักเพื่อลดอัตราการผลิตปุ๋ยเคมีโดยการหันมาใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพที่ทำเองซึ่งลดทั้งค่าใช้จ่ายในการนำเข้าปุ๋ยเคมี ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดจากการอุปโภคบริโภค เป็นต้น

1.7.9 เศรษฐศาสตร์กระแสหลักในความหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ การผลิต การบริโภคและการใช้สรรพประโยชน์ ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์จะมุ่งการผลิตภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการในการบริโภค ดังนั้นหากมีความพอเพียง พอประมาณ ร่วมกับข้อจำกัดเรื่องรายได้ที่ไม่พอจ่ายกับความต้องการที่สูงขึ้น เช่น มีเงินรายได้เดือนละ 15,000 บาท จากเดิมที่เคยชำระมอเตอร์ไซด์ที่ผ่อนแค่เดือนละ 3,000 บาทแต่มีความต้องการที่เพิ่มขึ้น คือ ต้องการขั้รถยนต์ซึ่งต้องผ่อนเดือนละ 20,000 บาท ซึ่งแสดงว่าไม่สามารถที่จะสนองความต้องการได้อันเนื่องมาจากความต้องการในการบริโภคสูงกว่ารายได้ที่มีอยู่ ดังนั้น การนำแนวคิดเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมการบริโภค การใช้บรรทัดประโยชน์ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ตัวเองมี พอใจเท่าที่มียินดี
เท่าที่ได้เพราะการบริโภคบางอย่างก็สามารถลดปัญหาปริมาณขยะได้เช่นกัน